

**Mgr Mateusz PISAREK**  
**KUL, Lublin**

## **ROLA SPORTU W ROZWOJU I ŚWIADECTWIE WIARY**

Wielu może dziwić zestawienie sportu z wiarą i pojawiać się może pytanie, jaka jest korelacja między tymi dwoma, pozornie odległymi, rzeczywistościami. Jest to zrozumiałe tym bardziej, że obecnie sport rozumie się głównie komercyjnie i często nie ma w nim miejsca na rozwijanie jakichkolwiek wartości, a zwłaszcza poznanie lub przybliżenie do Boga. Warto jednak zaznaczyć, iż Kościół poświęcił wiele miejsca kwestii sportu i jego wychowawczemu potencjałowi. Problematyka ta pojawia się głównie w dokumentach i wypowiedziach papieży. W tym kontekście przytoczone zostaną również wypowiedzi sportowców, którzy opowiadają, w jaki sposób przeżywają wiarę i jak ona im pomaga w przezwyciężaniu różnych trudności pojawiających się w ich życiu zarówno osobistym jak i zawodowym.

Sport to głównie aktywność fizyczna, która ma na celu promocję zdrowego stylu życia i odpowiada w najwyższym stopniu za zdrowie człowieka. Wśród wielu czynników pozytywnych, jakie niesie uprawianie sportu wymienia się: utrzymanie lub poprawę sprawności funkcjonalnej organizmu, zapobieganie chorobom, ułatwianie radzenia sobie ze stresem oraz pomoc w terapii zaburzeń i chorób<sup>1</sup>. Oprócz ogromnego wpływu sportu na sferę fizyczną człowieka należy również podkreślić rolę, jaką odgrywa on w kształtowaniu ducha. Sam papież Franciszek odniósł się do tego zagadnienia w słowach:

„Uprawianie sportu pobudza do zdrowego przezwyciężania samego siebie i własnych egoizmów, kształtuje ducha poświęcenia i sprzyja lojalności w relacjach międzyludzkich, przyjaźni i poszanowaniu reguł”<sup>2</sup>.

Papież zachęcał również w ten sposób działaczy olimpijskich do krzewienia, głównie wśród młodego pokolenia, idei pokojowego współistnienia narodów.

Niniejsze przedstawienie problemu pozwoli odpowiedzieć na pytanie postawione w temacie oraz określić korelację między sportem a wiarą. Współcześnie są to pojęcia dość dynamiczne i z biegiem lat ich znaczenie ulega zmianie, jednak istota oraz wartość tych rzeczywistości pozostaje niezmienna.

---

<sup>1</sup> Por. J. Drabik, *Promocja aktywności fizycznej*, Gdańsk 1997, s. 28.

<sup>2</sup> Tymi słowami zwrócił się papież Franciszek do przewodniczącego MKOI Thomasa Bacha podczas audiencji z działaczami komitetów olimpijskich krajów Europy 23.11.2013.

Istnieje zatem głęboka potrzeba ukazania rzeczywistych fundamentów sportu opartych na etyce i ich powiązania z wartościami religijnymi.

### **1. Sport w nauczaniu Kościoła.**

Początków teologicznych wskazań na temat szeroko pojętej kultury fizycznej należy poszukiwać w Biblii<sup>3</sup>, która stanowi fundament nie tylko judaizmu i chrześcijaństwa, ale również człowieczeństwa w sensie ścisłym. To w niej opisane zostały wszystkie najważniejsze wydarzenia ludzkich dziejów, które wiążą się zarówno z rajskim, jak i ziemskim bytowaniem człowieka<sup>4</sup>.

Antropologia biblijna uznaje człowieka za byt w pełni integralny, ze względu na połączone w nim dwa elementy: pierwszy niematerialny, czyli duszę, i drugi materialny, czyli ciało. W ujęciu biblijnym ciało człowieka jest elementem pozytywnym, ponieważ człowiek został „stworzony na obraz i podobieństwo Boże” (Rdz 1,26-27). W tym kontekście można twierdzić, że godność człowieka dotyczy nie tylko jego duszy, ale również ciała i jak wszystko, co pochodzi od Boga jest dobre. Jeśli zatem cielesność człowieka ma źródło w Bogu, to sensowna i konieczna staje się troska o ciało<sup>5</sup>. Przesłanie biblijne uzasadnia i zobowiązuje ludzi do szacunku dla ciała i dbałości o zdrowie, także w porządku nauk teologicznych i zasad moralnych.

W historii sportu szczególnie zapisał się 1896 r., który zapoczątkował nowożytny igrzyska olimpijskie wskrzeszone przez P. de Coubertina. Od tego czasu zauważyć można niezwykle dynamiczny rozwój sportu, co Kościół rzymskokatolicki dostrzegając, nie przeszedł obok tego zagadnienia obojętnie, a można to zauważyć w podejmowanych przez ówczesnych papieży próbach zajęcia stanowiska wobec tego fenomenu<sup>6</sup>. Wraz z rozwojem sportu, Kościół coraz śmielej wypowiadał się na jego temat, choć Stolica Apostolska nie wydała w tej kwestii żadnego oficjalnego dokumentu określającego jej stanowisko względem omawianej dziedziny. Wypowiedzi podejmujące tematykę kultury fizycznej i sportu, rozsiane są po różnych mniej oficjalnych dokumentach i

---

<sup>3</sup> Biblia mimo upływu wielu lat, w dalszym ciągu stanowi inspirację dla życia ludzi i wyjaśnia złożone zjawiska oraz procesy zachodzące we współczesności. Ponadto jest motorem wielu istotnych zmian kulturowych zachodzących na świecie. Jej uniwersalne przesłanie zmienia oblicze społeczeństw. Bez Biblii nie można w pełni zrozumieć prądów kulturowych, ani dawniejszych, ani współczesnych. W przeszłości rzutowała na postawy wielu ludzi względem rzeczywistości doczesnej, ludzkiego ciała i aktywności skierowanej na rozwój możliwości cielesnych i zdrowotnych. Obecnie, w mniejszym już zakresie, stanowi uzasadnienie dla określonego sposobu życia ludzi, w tym także ich uczestnictwa w kulturze fizycznej i zdrowotnej.

<sup>4</sup> Por. Z. Dziubiński, *Kościół rzymskokatolicki a kultura fizyczna*, Warszawa 2008, s. 101.

<sup>5</sup> Por. J. Kosiewicz, *Bóg, cielesność, miłość*, Warszawa 1998; S. Kowalczyk, *Antropologiczno-personalistyczne podstawy filozofii sportu*, w: *Salezjanie a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1998, s. 19-28.

<sup>6</sup> Por. M. Ponczek, *Kultura fizyczna a Kościół rzymskokatolicki w Polsce po II wojnie światowej 1945-2000*, Katowice 2003.

stanowią fundament nauczania Kościoła<sup>7</sup>. Warto wspomnieć, iż P. de Coubertin przygotowując ponowne wskrzeszenie nowożytnych igrzysk olimpijskich, korzystał z inspiracji duchowieństwa katolickiego, a szczególnym wsparciem dla niego był jego przyjaciel, dominikanin o. H. de Dion<sup>8</sup>.

Początków nauczania Kościoła o sporcie należy upatrywać w wypowiedziach papieża Piusa X, który udzielił moralnego poparcia pięknej inicjatywy wskrzeszenia igrzysk<sup>9</sup>. Samo życzliwe przyjęcie Coubertina w 1905 r. w Watykanie przez Ojca Świętego stanowiło aprobatę dla podjętego przedsięwzięcia. Ponadto Pius X zobowiązał się do ufundowania nagrody dla zawodników uczestniczących w IV Igrzyskach Olimpijskich w Londynie (1908). „Młodzież powinna kochać sport, bo on jest dobry dla jej duszy i ciała”<sup>10</sup> – tymi słowami zwrócił się papież Pius X do członków katolickich stowarzyszeń sportowych. Przy innej okazji oznajmił:

„Podziwiam was, chwałę i błogosławie wasze ćwiczenia (...). Chwałę i błogosławie wasze dzieło, bo ćwiczenie cielesne jest odpoczynkiem dla ducha, a gdy oddajecie się waszym zabawom unikacie lenistwa, które jest początkiem wszelkich występków. Ćwiczcie się w braterskich zawodach, ale zarazem w cnocie”<sup>11</sup>.

Jak zatem widać papież w sporcie dostrzega nie tylko szansę na doskonalenie cielesnych potencji człowieka, ale również możliwość respektowania zasad moralnych, które sprzyja rozwojowi sfery duchowej<sup>12</sup>.

Stanowisko Kościoła katolickiego na temat sportu kształtowała się przez dalsze lata. Wielu papieży poruszało kwestię sportu. Przywołać tu można papieża Piusa XI, który często określany jest rzecznikiem sportu i turystyki, z tej racji, że sam był znanym i wybitnym alpinistą zdobywającym szczyty górskie. Będąc jeszcze arcybiskupem Mediolanu do młodzieży skierował słowa: „Ćwiczcie się w nauce ewangelii i ćwiczcie się w sporcie. Nie zaniedbujcie ani duszy, ani ciała”<sup>13</sup>. Ukazując w ten sposób młodzieży rozważne podejście do swego rozwoju tak, aby nabywając kompetencje ewangeliczne rozwijać talent sportowy.

Analizie stanowiska, jakie zajmuje Kościół w sprawie sportu można poświęcić odrębną i obszerną pracę, dlatego wymienione zostaną tu tylko niektóre dokumenty i wypowiedzi Stolicy Apostolskiej, które podejmują daną

---

<sup>7</sup> Por. Z. Dziubiński, *Kościół rzymskokatolicki a kultura fizyczna*, Warszawa 2008, s. 110.

<sup>8</sup> Według W. Lipońskiego, to właśnie H. de Dion jest autorem słynnego olimpijskiego motto: „citius-altius-fortius” (szybciej-wyżej-mocniej); por. W. Lipoński, *Od Aten do Malty. Minihistoria nowożytnych igrzysk olimpijskich 1896-1996*, Poznań 1996, s. 15.

<sup>9</sup> Por. F.W. Bednarski, *Sport i wychowanie fizyczne w świetle etyki św. Tomasza z Akwinu*, Londyn 1962, s. 8.

<sup>10</sup> Cytat za: Z. Dziubiński, *Kościół rzymskokatolicki a kultura fizyczna*, Warszawa 2008, s. 111.

<sup>11</sup> Por. W. Wicher. *Etyczne granice sportu*, w: „Ateneum kapłańskie” 29(1932), s. 356.

<sup>12</sup> Por. Z. Dziubiński, *Kościół rzymskokatolicki a kultura fizyczna*, Warszawa 2008, s. 112.

<sup>13</sup> Por. tamże, s.113.

tematykę. Słowa dotyczące sportu skierowali do wiernych: Pius XII<sup>14</sup>, Jan XXIII<sup>15</sup>, Paweł VI<sup>16</sup>, Jan Paweł II<sup>17</sup>, Benedykt XVI<sup>18</sup>. Klamrą spinającą całość myśli Kościoła o sporcie są słowa papieża Franciszka skierowane do piłkarzy: „Pamiętajcie, że jesteście przede wszystkim ludźmi w sporcie i w życiu”<sup>19</sup>. Przytoczona wypowiedź papieża odnosić się może do każdego sportowca, nawet amatora i osoby sporadycznie podejmującej aktywność fizyczną. Franciszek chciał podkreślić, że każdy człowiek posiada zalety i słabości, aspiracje i problemy jednakże nigdy nie pozostaje być człowiekiem, człowiekiem niosącym innym Chrystusa.

## 2. Zasady etyczne i moralne w uprawianiu sportu.

Istotą etyki chrześcijańskiej jest przykazanie miłości Boga i bliźniego<sup>20</sup>. Bóg jest miłością, którą chciał się podzielić z każdym człowiekiem w momencie aktu stwórczego, stwarzając go na swój obraz i podobieństwo. Z faktu człowieczeństwa, każdy człowiek jest naszym bliźnim, czyli każda osoba zobowiązana jest do poszanowania godności, życia, zdrowia i wartości moralnych drugiej osoby. Słowa Chrystusa zapisane w Ewangelii zachęcają do miłości nieprzyjaciół<sup>21</sup>, dlatego jeszcze mocniej należy zachować życzliwość wobec wszystkich, którzy należą do przeciwnej drużyny sportowej w trakcie rozgrywek<sup>22</sup>. Rywal na boisku, basenie pływackim, torze wyścigowym nie może być zatem traktowany jak wróg, gdyż sportowe współzawodnictwo zostałyby określane w kategoriach nienawiści.

Konsekwencją przyjęcia i realizowania przykazania miłości Boga i bliźniego jest wypełnianie Dekalogu. Zawarte w nim Przykazania przekładają się bezpośrednio na teren aren sportowych. Pierwsze Przykazanie sprzeciwia się

---

<sup>14</sup> Pius XII, *Przemówienie do sportowców Rzymu z okazji Wielkanocy 20.05.1945*, w: [http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy\\_ee&id=76](http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy_ee&id=76) /03.06.2014/.

<sup>15</sup> Jan XXIII, *Przemówienie na VI Kongres Narodowy Włoskiego Centrum Sportu*, 26.04.1959, w: [http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy\\_ee&id=78](http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy_ee&id=78) /03.06.2014/.

<sup>16</sup> Paweł VI, *Przemówienie do uczestników XLVII Biegu dookoła Włoch*, 30.05.1964, w: [http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy\\_ee&id=78](http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy_ee&id=78) /03.06.2014/.

<sup>17</sup> Jan Paweł II, *Przemówienie na otwarcie stadionu olimpijskiego*, 31.05.1990, w: [http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy\\_ee&id=76](http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=listy_ee&id=76) /03.06.2014/.

<sup>18</sup> Benedykt XVI, *Sport, wychowanie, wiara: w kierunku nowych wyzwania katolickiego ruchu sportowego*. 3 listopada 2009 r., w: <http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=Benedykt&id=73> /03.06.2014/.

<sup>19</sup> Te słowa skierował papież Franciszek do piłkarzy z Włoch i Argentyny 13 sierpnia 2013 roku w Sali Klementyńskiej Pałacu Apostolskiego, w: <http://www.niedziela.pl/arttykul/5803/Papiez-Franciszek-do-pilkarzy-przedem> /03.06.2014/.

<sup>20</sup> Por. A. Smoleń, *Wyjątkowa godność osoby ludzkiej jako wyznacznik powinności moralnych w sporcie*, w: *Personalistyczna wizja sportu*, M. Barlak (red.), Warszawa 1994, s. 109-120.

<sup>21</sup> Por. Łk 6,27-28.

<sup>22</sup> Por. A. Pawlicki, *Pedagogika wartości ciała*, Gdańsk 1966, s. 143.

absolutyzacji sportu, tzn. traktowania go jako surogatu religii<sup>23</sup>. Przykazanie trzecie z kolei jest dla wierzących sportowców zobowiązaniem do zgodnego łączenia rozgrywek sportowych z uczestnictwem we Mszy św. Istotnym dla etyki sportowej jest Przykazanie piąte przypominające pośrednio o tym, iż sport w żaden sposób nie powinien zagrażać zdrowiu i życiu człowieka. Ósme zaś Przykazanie stanowi swoiste zobowiązanie do uznania priorytetu prawdy nad chęcią wygrania zawodów sportowych<sup>24</sup>.

Fundamentalnym faktorem moralnego postępowania w sporcie, według św. Jana Pawła II, winno być prawo naturalne<sup>25</sup>, będące „światłem rozumu wlanym człowiekowi przez Boga”<sup>26</sup>. Podarowane zostało ono ludziom przez Boga w akcie stworzenia i później w dziejach Izraela, w szczególności przez Przekazania Dekalogu. Prawo naturalne pozwala poznać, co należy czynić, a czego unikać i jest ono wewnątrznie zapisane „Duchem Boga żywego na żywych tablicach serc” (2 Kor 3,3).

Bezpośrednio z prawem naturalnym powiązana jest wolność człowieka, która jak pisze Jan Paweł II „nie zostaje zniesiona przez posłuszeństwo Bożemu prawu, lecz trwa w prawdzie i w pełni odpowiada ludzkiej godności”<sup>27</sup>. Wolność w sporcie polega przede wszystkim na dążeniu do wartości wynikających z prawdy i świadomym oraz rozumnym wyborze tego, co dobre. Moralność sportowa oparta na zasadach katolickich jest konsekwencją wyboru prawdy, zapisanej w sercu każdego człowieka i towarzyszy w drodze życiowej. Brak tego fundamentalnego, etycznego oparcia staje się mało czytelny. Zazwyczaj zachowania niegodne tłumaczone są wtedy racjami wyższymi, a instrumentalne traktowanie człowieka jest usprawiedliwiane szczególną sytuacją.

Personalistyczna etyka sportu broni ludzkiego życia zarówno fizycznego, jak i duchowego. Z faktu podstawowej wartości, jaką jest życie człowieka, nieetyczne są wszelkie zabiegi i środki, godzące bezpośrednio w człowieka, którymi są: skrajne wyczerpanie w wyniku przetrenowania, tzw. doping ciężowy u kobiet, inne typy dopingu grożące życiu lub zdrowiu. W tej perspektywie zastanawiać się można nad etycznością tych dyscyplin

---

<sup>23</sup> Trend absolutyzacji sportu jest charakterystyczny dla państw totalitarnych, które w ten sposób pragną podporządkować sobie młodzież. Również odnowiciel sportu olimpijskiego P. Coubertin, mówił o sporcie jako rodzaju religii.

<sup>24</sup> Por. S. Kowalczyk, *Elementy personalistycznej etyki sportu*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 168.

<sup>25</sup> Prawo naturalne jest uczestnictwem istot rozumnych w odwiecznym prawie Bożym. Treść prawa naturalnego wypisana jest przez Boga w sercu każdego człowieka. Prawo naturalne wynika bowiem z natury człowieka, stworzonej przez Boga. Słusznie więc nazywane jest boskim, bo od Boga jako Stwórcy pochodzi. Pomimo boskiego pochodzenia prawo to, nie jest jednak narzucone z zewnątrz człowiekowi, lecz jest mu dane wraz z jego naturą, tak iż sprzyja i umożliwia realizację zdrowych dążeń indywidualnych i społecznych.

<sup>26</sup> Jan Paweł II, Encyklika *Veritatis splendor* 12.

<sup>27</sup> Tamże, 42.

sportowych, które czasami powodują śmierć lub kalectwo zawodników<sup>28</sup>. Moralny wymiar sportu stanowią też cnoty, a zwłaszcza: sprawiedliwość rozumiana jako dostępność uprawiania sportu dla wszystkich ludzi i jako osobista postawa zawodnika respektującego zasady uczciwej walki w połączeniu z postulatem *fair play*; roztropność polegająca na rozpoznawaniu szans własnych i współzawodników, umiejętności szybkiego reagowania oraz zaradności; męstwo związane z przewyciężaniem lęku wobec przeciwnika oraz własnych słabości; umiarkowanie łączone szczególnie z samokontrolą i samoopanowaniem<sup>29</sup>.

Kryzys współczesnego sportu jest mocno związany z kryzysem kultury obecnych czasów, polegający na zachwianiu równowagi pomiędzy wartościami biologiczno-materialnymi i użytkowymi, a osobowymi. To również odwrócenie hierarchii wartości, gdzie pierwsze miejsce zajmuje perfekcjonizm cielesny (rekordy, medale, pieniądze), zaś rozwój moralny plasuje się na jednym z ostatnich miejsc. Przyczyn kryzysu sportu jest wiele i zaliczyć do nich można również: przeobrażenia w sferze gospodarczej, ekonomicznej; zakorzenienie w kulturze europejskiej i północnoamerykańskiej nurtów etyki sytuacyjnej, relatywistycznej, liberalnej, pragmatycznej, w których brak hierarchii wartości, a wszystko uzależnione jest od danej sytuacji<sup>30</sup>.

Podstawowym wyznacznikiem wyborów, jakim powinien kierować się katolik jest wiara, dlatego, że pokazuje ona człowiekowi nie tylko jego ostateczny cel, ale też drogi do niego wiodące. Wszelka celowość działania i życia ludzkiego bez wiary staje się zatem bezzasadna. Postuluje się zatem, aby zasady wiary stały się wyznacznikiem i drogowskazem dla wszystkich ludzkich sprawności, zarówno moralnych, jak i sportowych<sup>31</sup>. Aby aktywność sportowa stała się owocna potrzebne jest spotkanie się moralności i sportu w wierze, tylko należy pamiętać, iż jedno i drugie wymaga ćwiczenia oraz ciągłego doskonalenia.

### **3. Egzemplifikacja wpływu wiary na życie sportowców.**

Na wstępie należy zaznaczyć, iż nie chodzi tu o „wiarę w siebie”, która potrzebna jest sportowcom w rozgrywkach, ale o wiarę w Boga, o wiarę religijną towarzyszącą w życiu osobistym, ujawniającą się w przekonaniach i modlitwie<sup>32</sup>. Najlepsze źródło takich rozważań stanowić mogą bezpośrednie

---

<sup>28</sup> Niektóre formy boksu, np. tzw. wolna amerykanka, są kontrowersyjne zarówno etycznie, jak i w aspekcie estetycznym.

<sup>29</sup> Por. S. Kowalczyk, *Elementy personalistycznej etyki sportu*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 173.

<sup>30</sup> Por. J. Mariański, *Wprowadzenie do socjologii moralności*, Lublin 1989.

<sup>31</sup> Por. A. Potocki, *Sport i cnoty moralne*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 184.

<sup>32</sup> Por. J. Cygan, *Wiara w życiu sportowców*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 78.

wypowiedzi sportowców. W niniejszym artykule zostaną przedstawione jednak tylko wybrane wypowiedzi sportowców, w których zauważona została relacja wyraźna między wiarą a światem sportu. Jak słusznie zauważa ks. L. Guglielmoni<sup>33</sup>, który przeprowadził liczne wywiady ze sportowcami, wśród tych wypowiedzi dominuje powszechnie powściągliwość i prostota w sprawach wiary<sup>34</sup>.

Podobnie sytuacja wygląda na polskim gruncie, na którym nie brakuje znanych sportowców nie wstydzących się swojej przynależności do Boga i potwierdzających swoją łączność z Kościołem katolickim. Wśród nich można wymienić chociażby Sławomira Szmała<sup>35</sup>, który daje swoje świadectwo na jednej ze stron internetowych<sup>36</sup>. Z wypowiedzi sportowca wypływa głęboka wdzięczność Bogu za: rodziców, którzy przekazali mu wiarę katolicką, za swoją rodzinę (żonę Anetę i syna Filipa), za ludzi postawionych na drodze życia świadczących o Bogu. Przeanalizowane wywiady z tym sportowcem (nawet te nie podejmujące bezpośrednio kwestii wiary) nacechowane są spontanicznością i odwagą w jej manifestowaniu. Przykładem, którym można się tu posłużyć jest odpowiedź na pytanie dziennikarza o jego znakomitą postawę w jednym ze znaczących meczów wygranych przez reprezentację Polski. Riposta była oczywista: „Pan Bóg był z nami”<sup>37</sup>. Doskonale zatem widać wiarę sportowca twierdzącego, że zwycięstwo mocno zakorzenione jest w Bogu, i jeśli ono przyjdzie, jest to tylko zwycięstwo Boga, zaś człowiek jest tylko narzędziem.

Kolejnym sportowcem, który z dumą deklaruje wiarę w Boga jest Marcin Gortat<sup>38</sup>. Opis jego świadectwa znajduje się również na stronie internetowej Konferencji Episkopatu Polski<sup>39</sup>. W swojej wypowiedzi koszykarz akcentuje korelację wiary ze sportem. Szczególnie zwraca uwagę na przekładanie się zasad chrześcijańskich na etykę sportową. Podkreśla wpływ moralności katolickiej na czystość intencji, współzawodnictwo i walkę, w której dostrzega się nie tylko siebie, lecz drugiego człowieka. Akceptacja i realizacja tych podstawowych zasad pozwala rozwijać się oraz być prawym człowiekiem. Marcin Gortat dostrzega, że sama deklaracja wiary w Boga nie wystarcza i konieczna jest nieustanna praca nad własnymi słabościami oraz ułomnościami.

---

<sup>33</sup> Ks. prof. Luigi Guglielmoni z Ksaweriańskiego Instytutu Teologicznego w Parmie zebrał kolekcję wywiadów ze sportowcami obojga płci, wyspecjalizowanymi w różnorodnych dyscyplinach, zaangażowanymi w działalność sportową, pochodzącymi ze środowisk katolickich Włoch.

<sup>34</sup> Na badania L. Guglielmoniego powołuje się J. Cygan, *Wiara w życiu sportowców*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 78-79.

<sup>35</sup> Sławomir Szmał: polski piłkarz ręczny, grający na pozycji bramkarza, reprezentant Polski.

<sup>36</sup> Por. <http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=swiadectwo&id=132> /03.06.2014/.

<sup>37</sup> <http://sport.wp.pl/kat,65242,title,Szmal-Pan-Bog-był-z-nami,wid,11877316,wiadomosc.html?ticaid=112eac> /03.06.2014/.

<sup>38</sup> Marcin Gortat: polski koszykarz, reprezentant Polski, grający w Washington Wizards, drużynie występującej najlepsze lidze świata – NBA.

<sup>39</sup> Por. <http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=swiadectwo&id=131> /03.06.2014/.

W swoim świadectwie opisuje wiarę słowami: „Wiara w Boga pozwala mi na życie w komforcie pozytywnych nadziei, uczuć, nie tylko w stosunku do moich bliskich, ale ludzi i świata w ogóle, dlatego uważam się za człowieka szczęśliwego z powodu wiary, która daje nadzieję”<sup>40</sup>.

Istotną dla prowadzonej refleksji jest świadectwo podwójnego mistrza olimpijskiego Kamila Stocha<sup>41</sup>. Nie sposób w kilku słowach ukazać, w jaki sposób przeżywa on swoją wiarę, gdyż niemal w każdym wywiadzie odnosi się do sfery *sacrum*, nawet, jeśli pytanie wprost tego nie dotyczy. Można zauważyć kategorie i określenie obszarów wiary oraz charakterystycznych cech religijności sportowca, wynikających z poszczególnych sformułowań. Do jednej z nich można zaliczyć autentyczność, która przeniknięta jest niemal każda wypowiedź. Charakterystycznym obrazem ukazującym wiarygodność olimpijczyka jest doskonale znany, nie tylko kibicom, moment kiedy Kamil Stoch wszedł na podium i odbierał swój drugi złoty medal olimpijski. Wzniósł wówczas oczy ku niebu nie ukrywając, iż wierzy, że swój sukces zawdzięcza Bożej Opatrzności<sup>42</sup>. Jak sam zaznaczał było to także podziękowanie wszystkim, którzy przygotowali go do tego momentu. To wotum dziękczynienia skierowane było również do samego Boga za to, co mu okazał??(naciagane)?<sup>42</sup>.

Faktem wartym odnotowania jest również regularne uczestnictwo tego skoczka w Mszach św. Niektórzy dziennikarze, chcący podważyć jego autentyczność, po niedzielnym olimpijskim konkursie pytali: „Dziś niedziela. Pan jest wierzący. Chyba nie dało się iść do kościoła?”<sup>43</sup> Jednakże spotkali się z odpowiedzią, która została publicznie przemilczana. Stoch odpowiedział bowiem wówczas z uśmiechem na twarzy, że w sobotni wieczór uczestniczył już wraz z kolegami w niedzielnej Mszy św.<sup>44</sup> Fakt ten został następnie potwierdzony zdjęciem zrobionym tuż po Eucharystii i zamieszczonym na portalu internetowym przez ks. Bartłomieja Kozieja, kapelana polskich olimpijczyków<sup>45</sup>. Warte zauważania są także inne wypowiedzi Stocha, kiedy twierdzi, że Msza św. ma dla niego ogromną wagę i stara się nawet w dniu powszednim przeznaczyć wolną chwilę na Eucharystię. Reprezentant polski przyznaje szczerze, iż będąc różnych częściach świata zdarza się, że fizycznie nie jest w stanie pójść do kościoła, ale wtedy oddaje cześć Bogu poprzez ofiarowanie Mu całego wysiłku podejmowanego w danym dniu.

Kolejną specyficzną cechą, dotyczącą religijności wspomnianego sportowca, a w szczególności sposób przewijającą się w jego wypowiedziach jest

<sup>40</sup> <http://www.sport.episkopat.pl/dokumenty/?type=swiadectwo&id=131/03.06.2014/>.

<sup>41</sup> Kamil Stoch: polski skoczek narciarski, dwukrotny mistrz olimpijski, mąż Ewy.

<sup>42</sup> Por. *Sportowcy ufają Bogu*, w: <http://gpcodziennie.pl/27586-sportowcy-ufaja-bogu.html#.U48m5oVnOAp/3.06.2014/>.

<sup>43</sup> *Skoczkowie wymodlili sukces?*, w: <http://gosc.pl/doc/1879402.Skoczkowie-wymodlili-sukces/03.06.2014/>.

<sup>44</sup> Por. tamże.

<sup>45</sup> Por. Fot., w: <https://twitter.com/BKoziej/status/432628358548316160/03.06.2014/>.



prymat Boga w hierarchii wartości. W swoim świadectwie<sup>46</sup> przyznaje, że jego życiu przyświeca zasada: „Jeśli Bóg jest na pierwszym miejscu, to wszystko jest na właściwym miejscu”. Zasadę tę potwierdził w praktyce, kiedy to przyjaciel Stocha, ks. Pleń<sup>47</sup>, zadzwonił do niego i usłyszał odpowiedź: „Przyjacielu, czy mogę cię przeprosić, bo ja teraz idę do kościoła na różaniec i Mszę św.”

Na podstawie przytoczonych wypowiedzi, dostrzec można wyraźnie, iż w życiu skoczka zachodzi swoista harmonia między wiarą a sportem, która pomaga mu być jeszcze bliżej Boga, a jednocześnie osiągać coraz większe sukcesy sportowe. Jak zaznacza Kamil Stoch pierwszeństwo Boga nie wynika ze strachu przed Nim, lecz jest to znak wiary. Potwierdza to wyznanie sportowca: „Żegnam się zawsze przed wejściem na belkę, od dzieciństwa. I to nie wynika ze strachu, tylko jest znakiem wiary”<sup>48</sup>.

Ważnym przejawem religijności Kamila Stocha jest modlitwa, nie tylko modlitwa prośby, ale przede wszystkim dziękczynienia. Skoczek zaznacza, że w jego życiu ważne miejsce spełnia Bóg, ale nie tylko w sytuacjach kryzysowych, lecz każdego dnia ma wiele powodów, by być wdzięcznym Bogu. Wiedząc jak niebezpiecznym sportem są skoki narciarskie prosi Boga przed każdym konkursem o bezpieczne lądowanie, ale nie tylko dla siebie, lecz również dla rywali. Fakt ten pozwala na stwierdzenie, iż wiara sportowca jest dojrzała i ugruntowana.

Jeszcze jednym ważnym przejawem wiary tego polskiego sportowca jest ufność i zawierzenie Bogu każdego dnia swojego życia. Wyrazem tego stwierdzenia są słowa olimpijczyka: „Jeśli człowiek ciężko pracuje, wierzy w to, co robi, jest pozytywnie nastawiony do świata i ufa Bogu, to nie ma rzeczy niemożliwych”<sup>49</sup>. Ważne jest to, że polski mistrz olimpijski wskazuje na to, co istotne w życiu i realizuje z uśmiechem na twarzy. Z powyższego zdania wynika również, że Kamil Stoch wie jak ważna jest w życiu ciężka praca i wkładany w nią wysiłek, bez którego niczego się nie osiągnie. Wiara, czyli nieustanna relacja z Bogiem i ufność, że On wie najlepiej, co dla nas jest najlepsze, są najistotniejsze w życiu każdego katolika<sup>50</sup>.

Na koniec tej części podjętej refleksji warto przybliżyć osobiste wyznanie Anity Włodarczyk<sup>51</sup>, podejmujące temat wiary i wyznawanych wartości w jej życiu. Jest ona znana nie tylko z występów na arenach sportowych, lecz również

---

<sup>46</sup> Por. I. Kisiel, *Ewangelia dla sportowca i kibica*, Częstochowa 2012.

<sup>47</sup> Ks. Edward Pleń: krajowy duszpasterz sportowców oraz kapelan polskich olimpijczyków. W jego obecności Kamil Stoch i Ewa Bilan udzielili sobie sakramentu małżeństwa.

<sup>48</sup> *Stoch: Każdy skok oddaję Bogu*, w: <http://sport.fakt.pl/kamil-stoch-jest-bardzo-wierzacym-czlowiekiem,artykuly,444112,1.html/07.06.2014/>.

<sup>49</sup> A. Ścibik, *Kamil Stoch zdobył złoty medal olimpijski i... zaczęło się!*, w: [http://www.opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/as\\_stoch\\_wiara.html](http://www.opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/as_stoch_wiara.html).

<sup>50</sup> Por. tamże.

<sup>51</sup> Anita Włodarczyk: polska lekkoatletka specjalizująca się w rzucie młotem, srebrna medalistka na Igrzyskach Olimpijskich w Londynie w 2012 r.

choćby z promocji publikacji *Ewangelia dla sportowca i kibica*<sup>52</sup>, w udział, której włączył się też wspomniany wyżej Kamil Stoch. Podczas tej promocji polska lekkoatletka mówiła o tym, że obecność Boga w jej życiu jest rzeczą normalną, i każdego dnia, choć ma ogrom zajęć, to znajduje czas na krótką rozmowę z Bogiem. I podobnie jak Stoch pamięta o Nim nie tylko w kryzysowych sytuacjach, kiedy trzeba prosić o pomoc, ale zwraca się do Niego także w chwilach szczęścia i radości. W swej wypowiedzi zwraca uwagę na pewne niekonsekwencje, jakie dostrzega podczas rywalizacji sportowych, bo często zdarza się, że sportowcy deklarujący swoją wiarę, postępują niezgodnie z jej zasadami. Sama natomiast uważa za ważne okazywanie miłości i miłosierdzia swoim rywalkom, poprzez np. pogratulowanie zwycięstwa konkurentce, która nigdy takiego gestu nie wykonała i polskiej zawodniczce okazuje wyraźną niechęć<sup>53</sup>.

Ważnym wymiarem religijności Anity Włodarczyk jest Msza św., która jest dla niej: „nie tylko zbiorem jakichś modlitw, ale spotkaniem z Jezusem”<sup>54</sup>. Eucharystię często łączy z dziękczynieniem, jak miało to miejsce na Jasnej Górze<sup>55</sup>, kiedy to dziękowała za osiągnięcia sportowe, a szczególnie za srebrny medal olimpijski. A co za tym idzie sama formułuje wyznanie wiary: „Wierzę w Boga, kocham Go, jestem Mu oddana. Wierzę, że moje istnienie ma sens i nie kończy się śmiercią fizyczną”<sup>56</sup>. W tych słowach znajduje się esencja wiary katolickiej, a wypełnianie ich znacznie przybliża człowieka do życia wiecznego. Na koniec przeprowadzonych refleksji należy wyrazić uznanie tym sportowcom, którzy potrafią dawać świadectwo swoim słowem i życiem.

### **Zakończenie.**

Z pozoru nie mające nic wspólnego ze sobą, słowa „wiarą” i „sport”, stanowią już od wieków bardzo bliski związek. Choć obecnie są to pojęcia autonomiczne, to jednak często stają się komplementarne. Środowisko sportowe służy rozwojowi wiary człowieka poprzez tworzenie płaszczyzny wartości etycznych utrwalonych w etosie, które umożliwić mogą moralny rozwój człowieka. W dzisiejszym świecie nacechowanym relatywizmem etycznym, człowiek jest zagubiony. Należy zatem zabezpieczyć płaszczyznę wartości,

---

<sup>52</sup> Por. I. Kisiel, *Ewangelia dla sportowca i kibica*, Częstochowa 2012.

<sup>53</sup> Por. *Kamil Stoch i Anita Włodarczyk promują Ewangelię dla sportowca i kibica*, w: <http://www.edycja.pl/dokumenty/aktualnosci/promocje/kamil-stoch-i-anita-wlodarczyk-promuja-ewangelie-dla-sportowca-i-kibica>. Taka postawa może wpisywać się w szeroko pojętą działalność preewangelizacyjną, która otwiera człowieka na poszukiwanie Boga; por. P. Mąkosa, *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*, w: „Katecheta” 54/7-8(2010), s. 25-34.

<sup>54</sup> A. Ślusarczyk, *Mecz o wiarę*, w: <http://gosc.pl/doc/1178824.Mecz-o-wiare/2/7.06.2014/>.

<sup>55</sup> W niedzielę 7.10.2012 Anita Włodarczyk uczestniczyła we Mszy św. odprawionej w Kaplicy Cudownego Obrazu.

<sup>56</sup> *Anita Włodarczyk*: „Wierzę, że moje istnienie ma sens i nie kończy się śmiercią fizyczną”, w: <http://znanychrzescijananie.wordpress.com/2013/08/18/anita-wlodarczyk/> /7.06.2014/.

która jest niezwykle cenna dla rozwoju człowieka. Sport pozwala na tworzenie przez człowieka lepszego świata, kształtowanie relacji ludzkich oraz własne doskonalenie, a co najważniejsze stać się może drogą do osiągnięcia przez człowieka jedności z Bogiem. Wniosek jaki się nasuwa pozwala stwierdzić, że jeśli sport może być szansą religijnego i moralnego rozwoju człowieka, to może mieć on również duży potencjał zbawczy.

## SUMMARIUM

W podsumowaniu przeprowadzonej refleksji zaledwie naszkicowanego, obszernego zagadnienia związku wiary ze sportem można przytoczyć słowa papieża Franciszka, które niejako spinają ją w klamrę: „Więź między Kościołem i sportem to piękna sprawa, która umacniała się z czasem, albowiem wspólnota kościelna dostrzega w sporcie ważne narzędzie integralnego wzrostu osoby ludzkiej”<sup>57</sup>. Tymi słowami została wyrażona aprobata, jaką udziela Kościół wszelkiej aktywności fizycznej, która służy człowiekowi. Na kanwie prowadzonego rozważania zaprezentowano stanowisko Kościoła, które jest przychylnie podejmowaniu takiej aktywności. Ukazano również świadectwa wiary znanych, polskich sportowców. Na koniec przybliżono łączność moralności chrześcijańskiej z etyką sportu.

## Bibliografia:

- Bednarski F.W., *Sport i wychowanie fizyczne w świetle etyki św. Tomasza z Akwinu*, Londyn 1962.
- Cygan J., *Wiara w życiu sportowców*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 77-80.
- Drabik J., *Promocja aktywności fizycznej*, Gdańsk 1997.
- Dziubiński Z., *Kościół rzymskokatolicki a kultura fizyczna*, Warszawa 2008.
- Jan Paweł II, Encyklika *Veritatis splendor*, Rzym 1993.
- Kosiewicz J., *Bóg, cielesność, miłość*, Warszawa 1998.
- Kowalczyk S., *Antropologiczno-personalistyczne podstawy filozofii sportu*, w: *Salezjanie a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1998, s. 19-28.
- Kowalczyk S., *Elementy personalistycznej etyki sportu*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 167-170.
- Lipowski W., *Od Aten do Malty. Minihistoria nowożytnych igrzysk olimpijskich 1896-1996*, Poznań 1996.
- Mariański J., *Wprowadzenie do socjologii moralności*, Lublin 1989.
- Pawlicki A., *Pedagogika wartości ciała*, Gdańsk 1966.
- Ponczek M., *Kultura fizyczna a Kościół rzymskokatolicki w Polsce po II wojnie światowej 1945-2000*, Katowice 2003.
- Potocki A., *Sport i cnoty moralne*, w: *Wiara a sport*, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 1999, s. 179-184.
- Smoleń A., *Wyjątkowa godność osoby ludzkiej jako wyznacznik powinności moralnych w sporcie*, w: *Personalistyczna wizja sportu*, M. Barlak (red.), Warszawa 1994, s. 109-120.
- Wicher W., *Etyczne granice sportu*, w: „Ateneum kapłańskie” 29(1932), s. 348-368.

---

<sup>57</sup> Te słowa skierował papież Franciszek do delegatów Europejskiego Komitetu Olimpijskiego, których przyjął na specjalnej audiencji 23.11.2013 w: <http://www.mojepowolanie.pl/2091,a,papiez-do-europejskich-dzialaczy-olimpijskich-o-wychowawczej-roli-sp.htm> /7.06.2014/.

**Strony internetowe:**

<http://www.edycja.pl>

<http://www.opoka.org.pl>

<http://gosc.pl>

<http://gpcodziennie.pl>

<http://www.sport.episkopat.pl>

## **ROLE OF SPORT IN THE DEVELOPMENT AND TESTIMONY OF THE FAITH**

The reflection carried out just outlined, comprehensive relationship issues of faith with sport can quote the words of Pope Francis, which somehow span the buckle it: „The relationship between the Church and the sport is a beautiful thing that strengthened over time, because the ecclesial community sees an important tool in sport the integral growth of the human person”. With these words was expressed approval that the Church grants any physical activity that serves man. On the canvas kept considerations presented the Church’s position, which is favorable to making physical activity. Also shown evidence of faith known Polish athletes. At the end of Christian morality brought closer liaison with the ethics of sport.

**Słowa kluczowe:** wiara, sport, etyka sportu, świadectwo

**Key words:** faith, sport, ethics of sport, testimony